NORAKSTS

Lieta Nr.C04378012

PAC-0723/2014

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2014.gada 23.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta:

tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis G.Aigars

tiesneši I.Ozola un I.Bisters

ar sekretāri M.Tugolukovu

piedaloties prasītāja /pers. D/ pārstāvei zv.advokātei O.Kaucei, atbildētāja Tieslietu ministrijas pārstāvei /pers. E/

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. D/ prasībā pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu sakarā ar /pers. D/ un Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas apelācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 25.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

/pers. D/ 2011.gada 17.novembrī Rīgas apgabaltiesā cēlis prasību pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par morālā kaitējuma Ls 500 000 apmērā atlīdzību.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2007.gada 7.martā prasītājs aizturēts un atzīts par aizdomās turēto krimināllietā Nr.15890000407, kas VID Muitas Kriminālpārvaldes

Izmeklēšanas daļas lietvedībā 2007.gada 1.martā ierosināta pēc Krimināllikuma 190.panta pirmās daļas noziedzīgā nodarījuma pazīmēm. 2007.gada 9.martā Rīgas rajona tiesa prasītājam kā drošības līdzekli piemērojusi apcietinājumu. 2007.gada 13.martā saskaņā ar procesa virzītāja lēmumu VP GKPP ONAP krimināllietā Nr.11511002404 pēc Krimināllikuma 117.panta 3.p. paredzētā noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm /pers. D/ atzīts par aizdomās turēto. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes

priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesneša 2007.gada 11.aprīļa lēmumu krimināllietā Nr.11511002404 /pers. D/ piemērots drošības līdzeklis apcietinājums.

2007.gada 11.aprīlī prasītājam grozīts krimināllietā Nr.15890000407 piemērotais drošības līdzeklis, atzīstot, ka zuduši Kriminālprocesa likuma 272.pantā minētie izņēmuma apstākļi apcietinājuma piemērošanai. 2008.gada 1.oktobrī prasītājam atcelts aizdomās turētā statuss un attiecībā pret viņu tiesvedība krimināllietā Nr.15890000407 izbeigta.

Prasības pieteikumā norādīts, ka /pers. D/ sakarā ar krimināllietā Nr.11511002404 celto apsūdzību atradās apcietinājumā no 2007.gada 11.aprīļa līdz 2009. gada 7.aprīlim. Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2009.gada 7.aprīļa spriedumu krimināllietā Nr.11511002404 /pers. D/ atzīts par nevainīgu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 118.panta 2.punktā, 15.panta ceturtajā daļā un 125.panta otrās daļa 3. un 5.punktā un attaisnots, no apcietinājuma atbrīvots tiesas zālē. Ar Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra lēmumu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2009.gada 7. aprīļa spriedums atstāts negrozīts. Ar Augstākās tiesas Senāta krimināllietu departamenta 2011.gada 7.aprīļa lēmumu Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra lēmums atstāts negrozīts.

Prasītājam nodarīts morālais kaitējums, jo atzīts par aizdomās turēto smagā noziegumā, bijis nelikumīgi apsūdzēts sevišķi smagu noziegumu izdarīšanā un turēts apcietinājumā divus gadus. Smagas morālas ciešanas prasītājam radījis prokurors, jo izsniedzot apsūdzību, apgalvojis, ka /pers. D/ izdarījis noziegumus, ko viņš nebija izdarījis. Morāli pazemojoši bijis prasītājam saņemt no procesa virzītāja atbildes uz viņa un advokāta iesniegumiem, kurās norādīts, ka prasītāja vaina ir pierādīta.

Laiks līdz pieņemts galīgais nolēmums, ar kuru prasītājs atzīts par nevainīgu un attaisnots, prasītājam bijis morālu ciešanu un pārdzīvojumu laiks, neziņa par savu nākotni grāvusi gan morāli gan

fiziski. Īpaši smags bijis periods, kad prasītājs atradies apcietinājumā un gaidījis tiesas spriedumu, jo prokurors tiesu debatēs lūdzis atzīt prasītāju par vainīgu un notiesāt ar mūža ieslodzījumu.

Apcietinājuma laikā morālas ciešanas radījusi neziņa par saviem piederīgajiem, par mātes veselību, jo viņai jau tad bija piešķirta invaliditāte. Ar kratīšanām un pratināšanām traumēta arī prasītāja ģimene.

Policijas darbinieki pratinājuši prasītāja kaimiņus un paziņas par viņu, par prasītāja dzīves veidu, teikuši ka prasītājs ir noziedznieks un slepkava. Par notikumu

bijusi arī publikācija presē, pa televizoru. Sakarā ar šo notikumu par /pers. D/ tika radīts iespaids gan viņa dzimtajā pilsētā, gan sabiedrībā kopumā, ka /pers. D/ ir rūdīts noziedznieks, kam cilvēku dzīvība nav neko vērta. Visi pārdzīvojumi atstāja iespaidu arī uz prasītāja fizisko veselību. Atrodoties apcietinājumā, /pers. D/ vairākkārt tika saukta ātrā medicīniskā palīdzība. Jau atrodoties apcietinājumā, /pers. D/ apmeklējis psihologu, jo šie smagie morālie pārdzīvojumi uz viņu atstāja ļoti būtisku iespaidu. Atbrīvojoties no ieslodzījuma, prasītājs griezies pie psihiatra, kur turpina ārstēšanās kursu arī uz prasības pieteikuma sastādīšanas brīdi. Prasītājam uzstādītas nopietnas diagnozes, kas radušās no smagajiem pārdzīvojumiem. Sakarā ar apcietinājumu, /pers. D/ liegta iespēja piedalīties 2007.gada un 2008.gada būtiskos kikboksa turnīros.Nodarīts morālais kaitējums, jo prasītājs atzīts par aizdomās turēto smagā noziegumā, bijis nelikumīgi apsūdzēts sevišķi smagu noziegumu izdarīšanā un turēts apcietinājumā divus gadus. Nodarīto morālo kaitējumu prasītājs novērtējis Ls 500 000 apmērā.

Atbildētāja Tieslietu ministrija paskaidrojumos norāda, ka prasība nav pamatota.

Ministrijas ieskatā prasītājs nepamatoti atsaucies uz likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" (Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 3.panta pirmās daļas 8.punktu, jo tajā noteiktais gadījums dod tiesības personai prasīt atlīdzināt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 7.punktā minētos mantiskos zaudējumus

(izdevumus par juridisko palīdzību, ko sniedzis zvērināts advokāts, bet ne vairāk kā noteiktās takses apjomā), bet prasītājs prasību ir cēlis par morālā kaitējuma, t.i. nemantisko zaudējumu, atlīdzības piedziņu.

Personas tiesības uz aizstāvību noteiktas Kriminālprocesa likuma 20.panta pirmajā un otrajā daļā. Personas vēršanās pie zvērināta advokāta par tās aizstāvēšanu kriminālprocesā, proti, savu tiesību izmantošana, nevar nodarīt personai morālo kaitējumu.

Tieslietu ministrija nenoliedz faktu, ka izskatāmajā lietā prasītājs nepamatoti apsūdzēts, aizturēts un prasītājam nepamatoti piemērots drošības līdzeklis- apcietinājums - krimināllietas Nr.11511002404 ietvaros.

Lietā nav konstatējams, ka morālais kaitējums prasītājam varētu būt radīts izziņas iestāžu, prokuratūras vai tiesas apzināti nelikumīgas rīcības rezultātā. Tas, ka prasītāja apsūdzēšana un brīvības ierobežošana sakarā ar aizturēšanu un drošības

līdzekļa - apcietinājuma- piemērošanu bija nepamatota, pats par sevi nenozīmē, ka prasītājam tika nodarīts morālais kaitējums un vēl jo vairāk, ka prasītājam būtu izmaksājama mantiskā kompensācija tādā apmērā, kādā prasītājs to norādījis prasības pieteikumā.

Attiecībā uz prasītāju nav konstatējama Civillikuma 1635.panta trešajā daļā raksturotā neatļautā darbība. Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai, prasītājam izskatāmajā lietā ir jāpierāda viņam nodarītais morālais kaitējums, proti, jāpierāda gan izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nepamatotas rīcības rezultātā nodarītais prasītāja nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārums krimināllietas Nr.11511002404 ietvaros, gan ar minēto aizskārumu prasītājam izraisītās fiziskās vai garīgās ciešanas.

Prasītāja prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem, izziņas iestādes rīcībai krimināllietā Nr.15890000407 nav nozīmes, izskatot ierosināto civillietu. Tādejādi prasītājs nepamatoti prasības pieteikumā norādījis par morālo traumu sakarā ar viņa aizturēšanas vietu- uz ceļa, kā īpaši bīstamu noziedznieku, veikto kratīšanu dzīvesvietā visu kaimiņu klātbūtnē, nepamatotu atzīšanu par aizdomās turēto narkotiku kontrabandā, proti, apstākļiem, izziņas iestādes rīcību krimināllietā Nr.15890000407. Minētajiem apstākļiem nav nozīmes ierosinātajā civillietā, jo prasība celta par morālā kaitējuma, kas prasītājam nodarīts krimināllietā Nr.11511002404._

Nepamatota saukšana pie krimināatbildības (apsūdzība) krimināllietā Nr.11511002404, kā arī nepamatoti notikušais kriminālprocess Nr.11511002404 pats par sevi nenozīmē, ka prasītājam tika nodarīts morālais kaitējums.

Krimināllietas izmeklēšanas un iztiesāšanas laikā, kamēr tiek noskaidrota patiesība, personu sargā nevainīguma prezumpcija. Ministrijas ieskatā personai, kura tiek saukta pie krimināatbildības, bet kura nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, apzinoties savu nevainīgumu un paļaujoties uz nevainīguma prezumpciju, nevajadzētu rasties garīgām ciešanām (smagiem psihiskiem pārdzīvojumiem) saistībā ar notiekošo kriminālprocesu, vēl jo vairāk pēc tam, kad pasludināts attaisnojošs tiesas spriedums, kaut arī tas vēl nebūtu stājies spēkā. Tādējādi prasītāja prasības pieteikumā norādītais par smagajām morālajām

ciešanām un pārdzīvojumiem sakarā ar prasītāja apsūdzēšanu krimināllietā Nr. 11511002404, kā arī pret viņu notikušo kriminālprocesu Nr.11511002404 vērtējams kritiski.

Prasītājs prasības pieteikumam nav pievienojis dokumentu, kas pierādītu, ka prokurors, izsniedzot apsūdzību, apgalvojis, ka prasītājs ir izdarījis apsūdzībā minētos noziegumus un par to atbildēs likuma priekšā.

Prasītājs prasības pieteikumam nav pievienojis dokumentu, kas pierādītu, ka policija, pratinot viņa kaimiņus un paziņas, būtu viņiem teikusi, ka prasītājs ir noziedznieks un slepkava, ka šo notikumu atspoguļoja arī presē un pa televizoru, līdz ar to par viņu dzimtajā pilsētā un sabiedrība kopumā tika radīts iespaids kā par rūdītu noziedznieku, kam cilvēka dzīvība nav neko vērta. Prasītājs nav norādījis, kas tieši tika atspoguļots presē un televīzijā.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.panta pirmā daļā likumdevējs ir prezumējis, ka publicēto ziņu atsaukšana ir taisnīgs un samērīgs nemantiskā zaudējuma atlīdzinājums.Tādejādi, ja prasītājam pārdzīvojumus ir izraisījušas publikācijas presē un pārraides televīzijā, prasītājs, atbilstoši likuma „Par presi un cietiem masu informācijas līdzekļiem" 8. pantam var vērsties pie mediju dibinātājiem vai izdevējiem ar prasījumu atsaukt publicētās ziņas. Prasītāja norādītais, ka par viņu gan viņa dzimtajā pilsētā, gan sabiedrība kopumā tika radīts iespaids kā par rūdītu noziedznieku, kam cilvēka dzīvība nav neko vērta, ir prasītāja pieņēmums.

Ministrija nenoliedz faktu, ka atrašanās apcietinājumā no 2007.gada 11.aprīļa līdz 2009.gada 7.aprīlim, t.i., gandrīz divus gadus sakarā ar nepamatotu aizturēšanu un nepamatoti prasītājam piemēroto drošības līdzekli- apcietinājumu krimināllietā Nr. 11511002404 aizskartas prasītāja tiesības uz brīvību. Līdz ar to pieļauj, ka prasītājam minētais aizskārums varēja izraisīt garīgas ciešanas, bet kritiski vērtē iespējamību.

Ministrija uzskata, ka nosakot morālā kaitējuma nodarīšanas fakta esamību un secīgi arī atlīdzinājuma apmēru, jāņem vērā prasītāja personību raksturojošos apstākļus - agrāk tiesāts un attieksme pret likumpaklausīgu uzvedību.

Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2012.gada 4.oktobra vēstulē Nr. 1/4-6986, un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Noziedzīgo nodarījumu uzskaites nodaļas 2012.gada 4.oktobra vēstulē Nr. 14/5-9237 sniegtā informācija apstiprina, ka 2005.gada 20.jūnijā prasītājs ticis notiesāts krimināllietā 11400134304 pēc Krimināllikuma 55.panta pirmās daļas, 183.panta otrās daļas, 126.panta pirmās daļas, 50.panta pirmās daļas ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem, sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz trim gadiem.

Savukārt, Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2012.gada 4.oktobra vēstulē Nr. 1/4-6986 un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Noziedzīgo nodarījumu uzskaites nodaļas 2012.gada 4.oktobra vēstulē Nr.

14/5-9237 sniegtā informācija apliecina, ka pret prasītāju 2006.gada 19.maijā bijusi ierosināta krimināllieta Nr. 15830309506 pēc Krimināllikuma 214.panta pirmās daļas. Minētā krimināllieta pret prasītāju 2008.gada 17.jūlijā izbeigta ar tiesas lēmumu, atbrīvojot prasītāju no kriminālatbildības, pēc Kriminālprocesa 481.panta otrās daļas un 379. panta pirmās daļas 1.punkta.

Minētajām Ieslodzījuma vietu pārvaldes un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Noziedzīgo nodarījumu uzskaites nodaļas 2012.gada 4.oktobra vēstules apliecina, ka 2012.gada 1.februārī ierosināta krimināllieta Nr.11817000812 pēc Krimināllikuma 183.panta otrās daļas, kurā prasītājam noteikts aizdomās turētā statuss.

No iepriekš minētajām Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Noziedzīgo nodarījumu uzskaites nodaļas vēstulēm redzams, ka krimināllietā Nr.11400134304 prasītājam ticis piemērots drošības līdzeklis - apcietinājums, kas vēlāk grozīts uz nodošanu policijas uzraudzībā, bet krimināllietā Nr. 15830309506 - aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai un uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā.

Attiecībā uz prasītāja personību raksturojošiem apstākļiem ministrija norāda, ka Rīgas apgabaltiesa 2009.gada 7.aprīļa spriedumā, ar kuru prasītājs atzīts par nevainīgu un attaisnots krimināllietā Nr. 11511002404, minējusi, ka krimināllietā apkopotais prasītāju raksturojošais materiāls viņu faktiski raksturo negatīvi.

Prasītāja prasības pieteikumam pievienotās Rīgas 1.slimnīcas Stacionārā pacienta medicīniskās kartes Nr.11754 un Nr.12098, kā arī Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Rīgas reģionālā centra izziņas par izsaukumu 2007.gada 9. un 10.martā - nepierāda, ka uz prasītāja veselību būtu atstājuši iespaidu pārdzīvojumi sakarā ar ierosināto krimināllietu Nr.11511002404, jo minētajā krimināllietā prasītājs atzīts par aizdomās turēto tikai 2007.gada 13.martā. Līdz ar to nav iespējama cēloņsakarība starp krimināllietu Nr.11511002404 un ātrās neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukumiem 2007.gada 9. un 10.martā. 2007.gada 9. un 10.martā, prasītajam bija piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums - krimināllietā Nr.15890000407.

Prasības pieteikumam pievienotā Rīgas 1.slimnīcas Stacionārā pacienta medicīniskās karte Nr.27562, no kuras izriet, ka 2007.gada 1.jūnijā prasītājs ticis nogādāts Rīgas 1.slimnīcā, jo sūdzējies par sāpēm labajā rokā, ko izraisījusi krimināllietas Nr.11511002404 ietvaros apcietinājumā gūtā trauma, nepierāda, ka prasītāja pieteikumā norādītie pārdzīvojumi sakarā ar ierosināto krimināllietu Nr.11511002404 varēja izraisīt prasītāja labās rokas traumu. Proti, nav konstatējama cēloņsakarība starp krimināllietu Nr.11511002404 un Rīgas 1. slimnīcas Stacionārā pacienta medicīniskajā kartē Nr.27562 konstatēto par prasītāja veselību.

Prasītājam 2009.gada 21.maija un 2009.gada 2.jūlija ambulatorās pacienta medicīniskās kartes, izrakstos konstatēto diagnozi - posttraumatisks stresa sindroms ar trauksmaini depresīvu simptomātiku,

pārvērtēšanas idejām, kas apstiprināta arī 2009.gada 3.jūnija psihologa slēdzienā, kā arī 2011.gada 6.jūnija izrakstā no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes konstatēto diagnozi - stabilas personības pārmaiņas pēc ļoti smaga ilgstoša stresa - draudošas augstākā soda piemērošanas, nav noteicis tiesu eksperts tiesu eksperta atzinumā, jo tiesu eksperts /pers. L/, kurš sniedzis minētos atzinums nav reģistrēts Tiesu ekspertu reģistrā. Līdz ar to šiem izrakstiem kā pierādījumiem nav tik liela ticamības pakāpe, kā tad, ja prasības pieteikumam būtu pievienots tiesu eksperta atzinums, kurā būtu secināts, ka izrakstos konstatētie prasītāja veselības traucējumi ir pārdzīvojumu sakarā ar ierosināto krimināllietu Nr. 11511002404 sekas.

Ievērojot, ka prasītājs ir bijis agrāk notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu krimināllietā Nr.11400134304 un šīs krimināllietas ietvaros viņam bija piemērots drošības līdzeklis - apcietinājums - gandrīz trīs mēnešus, kā arī laikā, kad prasītājs atradās apcietinājumā krimināllietas Nr.11511002404 ietvaros, pret viņu paralēli notika kriminālprocess Nr. 15830309506, nav pārliecības, ka prasības pieteikumam pievienotajos izrakstos no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes konstatētie prasītāja veselības traucējumi radušies tieši nepamatoti pret prasītāju ierosinātās krimināllietas Nr.11511002404 dēļ.

Prasītājs nav pierādījis apstākļus, ka sportisko karjeru viņš beidzis tieši nepamatota apcietinājuma dēļ krimināllietas Nr.11511002404 ietvaros, pastāv iespējamība, ka prasītājs neatgriezās sportā pēc apcietinājuma citu iemeslu dēļ.

Prasītājs nav pierādījis, ka sakarā ar nepamatoto prasītāja apsūdzēšanu, aizturēšanu un nepamatoti prasītājam piemēroto drošības līdzekli - apcietinājumu- krimināllietā Nr.11511002404 viņam ir nodarīts morālais kaitējums un vēl jo vairāk tādā apmērā, kādā prasītājs to norādījis prasības pieteikumā

Prasītāja prasījums atlīdzināt viņam morālo kaitējumu Ls 500 000 apmērā būtiski pārsniedz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešajā daļā paredzēto arī maksimālo morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru. Līdz ar to prasītāja izvirzītā prasības summa nav tiesiski pamatota, kā arī neatbilst taisnīga samērīguma apsvērumiem.Turklāt, apmierinot prasītāja prasību norādītajā apmērā, nepamatoti tiktu aizskartas Latvijas valsts pamatotas mantiskās civilās tiesības un ar likumu aizsargātās intereses uz to, lai no tās piedzītā morālā kaitējuma atlīdzība par tās, iespējams, pieļauto tiesību aizskārumu nepārsniegtu apjomu, uz kādu būtu tiesīgs pretendēt prasītājs.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 25.marta spriedumu prasība daļēji- /pers. D/ labā no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā piedzīta morālā kaitējuma atlīdzība Ls 6000 Ls apmērā. Pārējā daļā prasība noraidīta.

Tiesa secinājusi, ka ar tiesu spriedumiem krimināllietā Nr.11511002404, attaisnojot /pers. D/ ir radies likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā

nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2.panta 1.punktā paredzētais zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats.

Ņemot vērā, ka 2007.gada 11.aprīlī prasītājam minētajā kriminālprocesā ticis piemērots drošības līdzeklis apcietinājums, kā arī to, ka viņš apcietinājuma laikā izmantojis zvērinātas advokātes O.Kauces juridisko palīdzību, prasītājam ir konstatējamas arī likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 3.panta pirmās daļas 2.punktā un 8.punktā paredzētās tiesības - prasīt zaudējumu atlīdzību.

Tiesa secinājusi, ka nav pamata atzīt, ka ir iestājušās minētā likuma 3.panta pirmās daļas 3.punktā paredzētās tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību, sakarā ar to, ka prasītājs Kriminālprocesa likuma noteiktajā kārtībā 2007.gada 7.martā ticis aizturēts kriminālprocesa Nr.15890000407 ietvaros, jo attaisnojošais spriedums, kas ir zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats pieņemts krimināllietā Nr.11511002404. Prasītāja aizturēšana uz ceļa un viņa dzīves vietā veiktā kratīšana notikusi kriminālprocesā Nr.15890000407, nevis kriminālprocesā Nr.11511002404, kurā attiecībā pret prasītāju ir pieņemts attaisnojošs tiesas spriedums.

Pierādījumi, ka prasītāja aizturēšana Kriminālprocesa likuma noteiktajā kārtībā būtu notikusi kriminālprocesa Nr.11511002404 ietvaros, lietā nav iesniegti. Arī pats prasītājs uz tiem nav norādījis.

Ievērojot Civillikuma 1635.pantā noteikto, tiesa secinājusi, ka morālā kaitējuma kompensācijas noteikšanas pamatā ir četri svarīgākie elementi: vainas pakāpe; fizisko un morālo ciešanu pakāpes līmenis; samērīguma un taisnīguma principu ievērošana; pušu mantiskais stāvoklis. Analizējot prasītāja fizisko un morālo ciešanu pakāpi, tiesa ņēmusi vērā, ka prasītājs divus gadus bija spiests piedalīties dažādās procesuālās darbībās kriminālprocesa ietvaros, kas neapšaubāmi ir saistīts ar nervu stresu, psiholoģisku diskomfortu un citām negatīvām emocijām.
Nosakot atlīdzības apmēru par prasītājam nodarīto morālo kaitējumu, ir ievērojami samērīguma un taisnīguma principi, tiesa ņēmusi vērā, ka prasītājs ir atzīts par nevainīgu jau pirmajā tiesas instancē, ka no brīža, kad prasītājs 2007.gada 13.martā atzīts par aizdomās turēto līdz galīgā nolēmuma pieņemšanai lietā 2011.gada 7.aprīlī pagāja 2 gadi un 26 dienas. No tiem 1 gadu 11 mēnešus un 27 dienas, tas ir, no 2007.gada 11.aprīļa līdz 2009.gada 7.aprīlim, prasītājam bija piemērots drošības līdzeklis apcietinājums.
Ievērojot Civilprocesa likuma 96.panta pirmajā daļā, 97.panta pirmajā daļā noteikto, tiesa kā pamatotus novērtējusi prasītāja argumentus, ka apsūdzības celšana par sevišķi smagu noziegumu izdarīšanu, kā arī piedalīšanās procesuālajās darbībās kriminālprocesa ietvaros vairāk kā divu gadu garumā, atrašanās apcietinājumā gandrīz divus gadus, ierobežojot pamattiesības uz brīvību, bija morāla trauma, jo tika aizskarta viņa reputācija, pamattiesības un pieļauts viņa it kā nelikumīgo darbību ilgstošs publiskums.
Tiesas ieskatā nevar būt šaubu par to, ka saukšana pie krimināatbildības un nepamatotas apsūdzības uzrādīšana nozieguma izdarīšanā personai sagādā morālas ciešanas un pazemojumu. Šādos apstākļos valstij ir pienākums atbildēt par tiesību aizskārumu, kas nodarīts prasītājam attaisnojoša tiesas sprieduma gadījumā, ko nosaka arī Satversmes 92.pants.
Sistēmiski interpretējot likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 5.panta trešo daļu un 7.panta pirmo daļu un 9.pantu un pamatojoties uz lietā konstatētajiem faktiem tiesa secinājusi, ka prasītājam ir prasības tiesība – prasīt morālā kaitējuma atlīdzināšanu no Latvijas valsts Tieslietu ministrijas personā.
Tiesa atzinusi, ka lietā nav iesniegti nekādi pierādījumi, cik lielā mērā un vai vispār minētais kriminālprocess ir publiskots presē un citos medijos.

No attaisnojošā sprieduma redzams, ka attiecīgajā krimināprocesā ir pratināti tās nelielās apdzīvotās vietas iedzīvotāji, kurā dzīvojis prasītājs, tādejādi atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta principam, uzskatāms, ka ziņas par prasītāja saistību ar krimināprocesu bija izplatītas attiecīgā reģionā.

Tiesa norādījusi, ka nav tiesiskas nozīmes apstāklim, ka krimināprocesā prasītāja un viņa advokātes iesniegumi tika noraidīti, jo procesa virzītāju rīcība tās veikšanas laikā bija pamatota un likumīga, veikta krimināprocesa ietvaros un iesnieguma noraidīšana pati par sevi nav nelikumīga vai nepamatota rīcība.
Kikboksa kluba „Budo" administrācijas informācija, ka prasītājs ir gatavojies piedalīties 2007.gada Pasaules čempionātā kikboksā pierāda, ka atrodoties apcietinājumā sakarā ar nepamatotu krimināprocesu, prasītājam ir būtiski pasliktināta dzīves kvalitāte, liedzot iespēju nodarboties ar sportu viņam atbilstošā sasniegumu līmenī.
Tiesa kā pamatotus novērtējusi atbildētājas iebildumus, ka nav konstatējama cēloņsakarība starp Rīgas 1.slimnīcas Stacionārā pacienta medicīniskajā kartē Nr. 1754 un Nr.12098 norādīto prasītāja fiziskās veselības stāvokli 2007.gada 9. un 10.martā un nepamatoto krimināprocesu krimināllietā Nr.11511002404, jo aizdomās turētā statuss šajā krimināllietā prasītājam piemērots tikai 2007.gada 13.martā.

Tiesa secinājusi, ka nav konstatējama cēloņsakarība starp nepamatoto krimināprocesu attiecībā pret prasītāju un prasītāja mātei piešķirto invaliditāti, jo no iesniegtajām invaliditātes izziņām redzams, ka sākotnēji invaliditāte /pers. O/ piešķirta jau 2007.gada 14.februārī.

Ievērojot, ka 2007.gada 1.jūnijā Rīgas 1.slimnīcā, kur prasītājs ticis stacionēts, sakarā ar sāpēm labā atslēgas kaula rajonā, viņam akūta traumatisku saslimšana netika konstatēta, tiesa secinājusi, ka nav pamata uzskatīt, ka apcietinājuma laikā nepamatotajā krimināprocesā prasītāja veselībai būtu nodarīts kāds kaitējums.

Tiesa kā ticamus novērtējusi prasītāja apgalvojumus attiecībā par prasītāja psihiskās veselības stāvokļa pasliktināšanos, ko apliecina 2009.gada 21.maija, 2009.gada 6.jūnijā un 2009.gada 2.jūlija izraksti no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, norādot, ka nav pamata apšaubīt psihiatra /pers. L/ secinājumus tikai tāpēc, ka viņš nav tiesu eksperts.

Atbildētāja norādītais apstāklis, ka prasītājam bijuši kādi citi likuma pārkāpumi neizslēdz prasītāja tiesības saņemt taisnīgu un samērīgu atlīdzību.

Tiesa norādījusi, ka atlīdzības apjomam ir jāatbilst gan pārciestajam morālajam pāridarījumam, gan jāattur kaitējuma nodarītājs no turpmāku prettiesisku vai nepamatotu darbību veikšanas līdzīgos gadījumos, gan vienlaikus tam ir jābūt taisnīgam, izslēdzot iespēju cietušajam nepamatoti iedzīvoties uz kaitējuma nodarītāja rēķina. Tāpat, ņemams vērā arī kaitējuma nodarītāja mantiskais stāvoklis, tas ir, ieņēmumi valsts budžetā, tās ekonomiskais stāvoklis un pieejamie finanšu resursi.
Tiesa secinājusi, ka taisnīga kompensācija par prasītājam /pers. D/ nodarīto morālo kaitējumu ir Ls 6000.

Atbildētāja Tieslietu ministrija iesniegusi apelācijas sūdzību par spriedumu, kurā uzskata, ka tiesa, pretēji Civilprocesa likuma 92., 93. un 97.panta noteikumiem, spriedumā nav vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izvērtējusi pierādījumus lietā, kā rezultātā nonākusi pie nepareiza sprieduma taisīšanas.

Tiesas noteiktā morālā kaitējuma atlīdzība Ls 6000 ir noteikta netaisnīgi un tā ir nesamērīga iespējamam nodarītajam morālajam kaitējumam.

Vērtējot lietā iesniegtos pierādījumus un nosakot prasītājam nodarītā morālā kaitējuma apmēru, tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā pierādījumus, kuros norādīts uz prasītāja personību raksturojošiem apstākļiem, t.i., prasītāja iepriekšējām sodāmībām un attieksmi pret likumpaklausīgu uzvedību. Tiesai bija jāņem vērā arī prasītāja personu raksturojošie apstākļi.

Ministrija uzskata, ka Ieslodzījumu vietu pārvaldes 2012.gads 4.oktobra vēstulē Nr.1/4-6986 un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Noziedzīgo nodarījumu nodaļas 2012.gada 4.oktobra vēstulē Nr.14/5-9237 norādītā informācija, īpaši tas, ka arī šobrīd prasītājs atrodas apsūdzētā statusā, jo attiecībā pret viņu ir ierosināts kriminālprocess Nr. 118117000812 un piemērots drošības līdzeklis- aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai un uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā, varēja būtiski ietekmēt tiesas secinājumus par prasītājam radītajām ciešanām un pārdzīvojumiem sakarā ar nepamatoto kriminālprocesu Nr.11511002404, taču tiesa šos pierādījums nepamatoti nav uzskatījusi par vērtējamiem.

Ministrijas ieskatā prasītāja personību raksturojošie apstākļi- iepriekšēja sodāmība un attieksme pret likumpaklausīgu uzvedību- neliecina, ka prasītāja apziņā varētu rasties īpašas garīgas ciešanas vai pārdzīvojumi (bailes, pazemojums) saistībā ar prasītāja saukšanu pie kriminālatbildības un piemēroto apcietinājumu kriminālliet as Nr. 11511002404 ietvaros.

Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā atbildētājas iebildumus, ka prasītāja iesniegtajiem 2009.gada 21.maija, 2009.gada 6.jūnija un 2009.gada 2.jūlija izrakstiem no pacienta ambulatorās medicīnas kartes, kurus aizpildījis psihiatrs /pers. L/, nav tik liela ticamības pakāpe, kā tad, ja pieteikumam būtu pievienots tiesu eksperta atzinums, kurā būtu secināts, ka izrakstos konstatētie prasītāja veselības traucējumi ir pārdzīvojumu sakarā ar ierosināto kriminālliet u Nr.11511002404 sekas.

Ministrija uzskata, ka paša slimnieka vai viņa tuvinieku stāstījums par iespējamo slimības sākumu, nevar tikt atzīts par pierādījumu tam, ka prasītāja veselības traucējumi un uzstādītā diagnoze- posttraumatisks stresa sindroms ar trauksmaini depresīvu simptomātiku un pārvērtēšanas idejām-, ir pārdzīvojums sakarā ar ierosināto kriminālliet u Nr.11511002404 sekas.

Apelators uzskata, ka prasītāja reputāciju negatīvi ietekmēt būtu iespējams vienīgi ar nepatiesu ziņu izplatīšanu. Savukārt, prasītājs prasības pieteikumam nebija pievienojis pierādījumus, no kuriem tiesa varētu izdarīt šādu secinājumu. Turklāt, gadījumā, ja prasītājs uzskatīja, ka izziņas iestāde, tiesa vai prokuratūra ar savām darbībām aizskāra viņa reputāciju, prasītājam bija tiesības vērsties tiesā ar prasību par goda un cieņas aizskaršanu.

Pats fakts par kriminālliet as ierosināšanu, izmeklēšanu un iztiesāšanu, kā arī tiesībsargājošo

iestāžu veiktās procesuālās darbības, kuras tika veiktas krimināllietas izmeklēšanas un izskatīšanas gaitā visās tiesu instancēs, tajā skaitā tas, ka krimināllietā Nr.11511002404 tika nopratinātas personas, kuras dzīvo Līgatnē, kas ir arī prasītāja dzīves vieta, nevar būt par iemeslu prasītāja reputācijas samazinājumam, jo krimināllietas izmeklēšanas un iztiesāšanas laikā attiecībā uz prasītāju darbojās nevainīguma prezumpcija, ko prasītājam, tāpat arī sabiedrībai, tajā skaitā krimināllietā Nr.11511002404 nopratinātajām personām, neskatoties uz publiskajā telpā izskanējušo informāciju, bija jāapzinās un jārespektē, galīgo slēdzienu izdarot tikai pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums. Turklāt, prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, ka informācija par kriminālprocesu Nr.11511002404 bija publiskota presē vai citos medijos.

Savukārt, pat ja prasītājs pašreiz arī izjūt savas reputācijas samazinājumu, iespējams, ka tas ir saistīts ar citiem pret prasītāju ierosinātajiem kriminālprocesiem, piemēram, kriminālprocesu Nr. 11400134304, kurā ar Vidzemes apgabaltiesas 2005.gada 20.jūnija spriedumu prasītājs tika notiesāts pēc Krimināllikuma 55.panta pirmās daļas, 183.panta otrās daļas, 126.panta pirmās daļas, 50.panta pirmās daļas ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem, sodu nosakot nosacīti ar pārbaudes laiku uz trim gadiem, vai arī kriminālprocesu Nr. 11817000812, kurā prasītājs pašreiz ir apsūdzētā statusā.

Prasītājs nav iesniedzis nevienu pierādījumu tam, ka viņa dzīves kvalitāte būtu būtiski pasliktinājusies lieguma apcietinājuma laikā nodarboties ar kikboksu atbilstošā līmenī un piedalīties 2007.gada Pasaules čempionātā rezultātā. Prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, ka pēc atbrīvošanās no apcietinājuma viņš būtu atsācis nodarboties ar kikboksu.

Ministrija uzskata, ka tiesas secinājums par prasītāja dzīves kvalitātes samazinājumu saistībā ar liegto iespēju nodarboties ar kikboksu atbilstošā līmenī, ir nepamatots.

Tiesas spriedums nesniedz motivāciju, kādēļ tiesas noteiktais atlīdzinājums Ls 6000 apmērā būtu uzskatāms par taisnīgu, atbilstīgu, atbildīgu un samērīgu atlīdzinājumu, un kāpēc tieši šāds atlīdzinājuma apmērs varēs nodrošināt prasītājam apmierinājumu, un kādas prasītāja ciešanas vai pārdzīvojumus tas samazinās.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešajā daļā paredzēts noteikt morālā kaitējuma atlīdzinājumu no Ls 5000 - 20 000, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai.Tiesa šādus apstākļus un prasītājam nodarīto neatgriezenisko kaitējumu lietā nav konstatējusi, kā arī pats prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, kas liecinātu par šādu nodarītu kaitējumu.

Līdz ar to tiesa nepamatoti noteikusi prasītājam tādu morālā kaitējuma atlīdzinājumu, kas nav atbilstošs un samērīgs ar iespējami nodarītā kaitējuma smagumu.

Ministrija vērš uzmanību, ka Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2009.gada 16.decembrī lietā Nr.SKC - 579/2009, ir atzinis, ka Latvijā nav vienotas tiesu prakses par morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanas metodiku, arī likumos nav noteikti vienoti kritēriji, pēc kuriem ir nosakāms šīs atlīdzības apmērs. Tādejādi, piedzenamās summas noteikšanas piesaiste pie jau likumos minētajām summām, tostarp, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā minētajām summām, ir tikai saprātīga un loģiska.

Minētajā lietā Augstākās tiesas Senāts norādīja, ka apelācijas instances tiesai bija jāapsver, vai Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma noteikumus par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru nevar piemērot kā kritēriju, nosakot atlīdzības apmēru. Ņemot vērā to, ka nav cita likuma, kas noteiktu morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, tiesa var vadīties no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā noteiktā.

Tiesa, izvērtējot prasību par morālā kaitējuma atlīdzību, nav ņēmusi vērā visus lietas faktiskos apstākļus un iesniegtos pierādījumus to kopsakarā. Lietā netika iesniegti pierādījumi, kas liecinātu par prasītāja smagām morālām ciešanām vai morālā kaitējuma radītām sekām.

Prasītājs/pers. D/ iesniedzis apelācijas sūdzību, kurā lūgts lietu izskatīt no jauna pēc būtības un piedzīt no atbildētājas Ls 500 000 kā atlīdzību par nodarīto morālo kaitējumu. Apelācijas sūdzību pamato ar jau prasības pieteikumā norādītiem apstākļiem. Norāda, ka bijis nelikumīgi apsūdzēts un turēts apcietinājumā divus gadus, t.i. no 2007.gada 11.aprīļa līdz 2009.gada 7.aprīlim.

Prasītājs bija apsūdzēts un attiecībā pret viņu izraudzīts drošības līdzeklis apcietinājums, kas viņam bija smagas morālas ciešanas, ko pastiprināja celtās apsūdzības smagums.

Prasītājs bija apsūdzēts sevišķi smagu noziegumu izdarīšanā, viņam tika uzrādīti ekspertu atzinumi, no kuriem bija redzams kādas smagas traumas nodarītas cietušajiem- viens no cietušajiem bijis zaudējis aci, otrs miris, bet trešā cietusī jauna sieviete saņēmusi smagu galvas traumu, viņai izņemta daļa galvas smadzeņu un viņa nav spējīga bez citu palīdzības pārvietoties, neatpazīst tuviniekus. Prokurors, izsniedzot prasītājam apsūdzību, apgalvojis, ka prasītājs ir izdarījis šos noziegumus un par to atbildēšot likuma priekšā. Prasītājam tās bija smagas morālas ciešanas, jo prasītājs šo noziegumu nebija izdarījis.

Prasītājs un viņa advokāts rakstījuši iesniegumus procesa virzītājam, norādot, ka prasītājs nav vainīgs, taču nepārtraukti saņēma atbildes, ka prasītāja vaina esot pierādīta. Tas bija morāli pazemojoši, prasītājam zuda ticība tiesību aizsargājošo institūciju kompetencei un taisnīgumam.

Tikai 2011.gada 7.aprīlī tika pieņemts galīgais lēmums, ar kuru prasītājs tika atzīts par nevainīgu un attaisnots.

Viss šis laiks bija morālu ciešanu un pārdzīvojumu laiks, neziņa par savu nākotni grāva prasītāju gan morāli, gan fiziski. Īpaši smags bija periods, kad prasītājs atradās apcietinājumā un gaidīja tiesas spriedumu, jo prokurors tiesu debatēs lūdza prasītāju atzīt par vainīgu un notiesāt ar mūža ieslodzījumu.

Norāda, ka apcietinājumā atradies ne jau pāris dienas, bet divus gadus, un viss šis laiks bija morālas ciešanas un neziņa par savu nākotni, neziņa par saviem piederīgajiem, par savas mātes veselību, jo viņai jau tad bija piešķirta invaliditāte.

Ar kratīšanām un pratināšanām tika traumēta arī prasītāja ģimene. Prasītājs līdz aizturēšanai dzīvojis nelielā pilsētiņā Līgatnē, kur iedzīvotāji viens otru ļoti labi pazīst.

Policijas darbinieki pratināja prasītāja kaimiņus un paziņas par viņu, par viņa dzīves veidu, teica visiem, ka prasītājs ir noziedznieks un slepkava. Par šo notikumu bija arī publikācijas presē, pa televizoru.

Sakarā ar šo notikumu par prasītāju tika radīts iespaids gan prasītāja dzimtajā pilsētā, gan sabiedrībā kopumā, ka prasītājs ir rūdīts noziedznieks, kam cilvēku dzīvība nav neko vērta.

Visi šie pārdzīvojumi atstāja iespaidu arī uz prasītāja veselību, atrodoties apcietinājumā, prasītājam vairākkārtīgi tika saukta ātrā neatliekamā medicīniskā palīdzība.

Jau atrodoties apcietinājumā, apmeklējis psihologu, jo šie smagie pārdzīvojumi atstāja uz prasītāju ļoti būtisku iespaidu. Atbrīvojies no ieslodzījuma, griezies pie psihiatra, kur turpina ārstēšanās kursu arī šobrīd. Prasītājam uzstādītas nopietnas diagnozes, kas radušās sakarā ar smagajiem pārdzīvojumiem.

Līdz aizturēšanai prasītājs aktīvi nodarbojies ar sportu, bijis kikboksa kluba „Budo" biedrs, piedalījies nozīmīgās sacensībās, tai skaitā gūstot labus rezultātus. Sakarā ar apcietinājumu, prasītājam tika liegta iespēja piedalīties 2007.gadā un 2008.gadā būtiskos turnīros. Šie divi gadi, kas pavadīti apcietinājumā, „pielika punktu" prasītāja kā sportista karjerai.

Norāda, ka spriedumā norādīts, ka tiesa ņem vērā faktus, ko prasītājs norādījis savā prasības pieteikumā, taču tiesa spriedumā nemotivē, kādēļ prasību apmierina tikai daļēji un nevis pilnā apmērā.

Uzskata, ka tiesas spriedums daļā par morālā kaitējuma apmēru ir neobjektīvs un neatbilstošs prasītājam nodarītajam morālam kaitējumam.

Tiesas sēdē atbildētāja Tieslietu ministrijas pārstāve /pers. E/ uzturēja apelācijas sūdzību, neatzina prasību.

Prasītāja /pers. D/ pārstāve zv,advokāte O.Kauce tiesas sēdē uzturēja prasību un apelācijas sūdzību.

Motīvu daļa

Civillietu tiesu palāta novērtējusi lietas dalībnieku paskaidrojumus, rakstveida pierādījumus kopsakarā ar apelācijas sūdzību argumentiem, uzskata, ka prasība ir apmierināma daļēji.

Pirmās instances tiesa ir konstatējusi un par to lietā nav strīda, ka saskaņā ar procesa virzītāja lēmumu VP GKPP ONAP krimināllietā Nr.11511002404, 2007.gada 13.martā /pers. D/ atzīts par aizdomās turēto pēc Krimināllikuma 117.panta 3.p. paredzētā noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesneša 2007.gada 11.aprīļa lēmumu krimināllietā Nr.11511002404 /pers. D/ piemērots drošības līdzeklis- apcietinājums, kurā atradies no 2007.gada 11.aprīļa līdz 2009. gada 7.aprīlim.

Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2009.gada 7.aprīļa spriedumu krimināllietā Nr.11511002404 /pers. D/ atzīts par nevainīgu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 118.panta 2.punktā, 15.panta ceturtajā daļā un 125.panta otrās daļa 3. un 5.punktā un attaisnots, no apcietinājuma atbrīvots tiesas zālē.

Ar Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra lēmumu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2009.gada 7. aprīļa spriedums atstāts negrozīts.

Ar Augstākās tiesas Senāta krimināllietu departamenta 2011.gada 7.aprīļa lēmumu Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra lēmums atstāts negrozīts.

Likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 5.panta trešā daļa nosaka, ka personai ir tiesības celt prasību par tāda morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas radies izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā. Tā izskatāma tiesā civilprasības kārtībā.

Kā noteikts minētā likuma 2.panta 1.punktā tiesiskais pamats nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai ir attaisnojošs tiesas spriedums neatkarīgi no attaisnošanas motīviem. Atbilstoši likuma 3.panta pirmās daļas 2.punktam persona ir tiesīga prasīt zaudējumu atlīdzību gadījumā, ja tai piemērots drošības līdzeklis - apcietinājums.

Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas (Civillikuma 1635.panta otrā daļa).

Ar attaisnojošu tiesas spriedumu par nevainīgu atzītam /pers. D/ no 2007.gada 11.aprīļa līdz 2009.gada 7.aprīlim piemērots drošības līdzeklis-apcietinājums, t.i. gandrīz divus gadus atņemtas cilvēka pamattiesības uz brīvību, kas Civillietu tiesu palātas ieskatā ir pietiekams pamats morālā kaitējuma esamības konstatēšanai.

Lai gan nemantisko zaudējumu atlīdzināšanu reglamentē likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto

zaudējumu atlīdzināšanu" 5.pants, attiecībā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu šā panta trešajā daļā noteikts vienīgi tas, ka prasība izskatāma civilprocesuālā kārtībā.

Augstākās tiesas Senāts spriedumā (civillietā SKC-579/2009) atzinis- tā kā morālā kaitējuma apmēra noteikšanai nav vienotas metodikas, tiesa var vadīties no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā noteiktajiem kritērijiem.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešajā daļā noteikts,

ka morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 4268,62 EUR. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 7114,36 EUR, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28 457,44 EUR.

Nosakot atlīdzības apmēru, Civillietu tiesu palāta vērtē, ka /pers. D/ tika apsūdzēts par sevišķi smagu noziegumu izdarīšanu, piedalījās procesuālajās darbībās kriminālprocesa ietvaros vairāk kā divu gadu garumā, gandrīz divus gadus atradās apcietinājumā, tomēr lietā nav apstiprinājušies apstākļi, ka personai nodarītais morālais kaitējums būtu sevišķi smags, t.i., ka nemantisko tiesību aizskāruma rezultātā būtu iestājušās sevišķi smagas sekas.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai, kas nosaka, ja tiesa, izskatot lietu atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai, Civillietu tiesu palāta pievienojas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2013.gada 25.marta sprieduma motivācijai attiecībā uz apstākļiem, ka morālā kaitējuma smagumu un līdz ar to arī apmēru neietekmē prasītāja aizturēšanas apstākļi un viņa dzīves vietā veiktā kratīšana, kura notikusi kriminālprocesā Nr.15890000407, nevis kriminālprocesā Nr.11511002404, kurā attiecībā pret prasītāju ir pieņemts attaisnojošs tiesas spriedums, ka lietā nav iesniegti nekādi pierādījumi, cik lielā mērā un vai vispār apstākļi no kriminālprocesa Nr.11511002404 ir publiskoti presē un citos medijos, ka nav konstatējama cēloņsakarība starp nepamatoto kriminālprocesu attiecībā pret prasītāju un prasītāja mātei piešķirto invaliditāti, nav pamata secinājumiem, ka nepamatotajā kriminālprocesā būtu nodarīts kaitējums prasītāja veselībai.

Tiesas nolēmuma mērķis ir dot cietušajam taisnīgu apmierinājumu, vai nu atjaunojot cietušā agrāko stāvokli, t.i. dodot tam pilnīgu atlīdzību, vai arī kompensējot vai kā citādi nolīdzinot (izlabojot) morālo (nemantisko) kaitējumu (sk.Sinaiskis V.Latvijas civiltiesību apskats. Rīga, Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 147.lpp).

Civillietu tiesu palāta uzskata, ka prasītājam /pers. D/ nodarīto morālo kaitējumu taisnīgi kompensē atlīdzība 7000 EUR apmērā, un nav pamata, kā lūgts prasītāja apelācijas sūdzībā atlīdzības apmēru palielināt.

Tā kā ir konstatēts morālā kaitējuma nodarīšanas fakts, pilnībā noraidīt prasību, kā lūgts atbildētāja apelācijas sūdzībā, nav pamata.

Civillietu tiesu palāta uzskata, ka pirmās instances tiesas noteiktais atlīdzības apmērs neatbilst personai nodarītā morālā kaitējuma smagumam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204^1.pantu nosakāms termiņš desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432. - 434.pantiem, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

n o s p r i e d a:

prasību apmierināt daļēji- piedzīt no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, atlīdzību par morālo kaitējumu 7000 EUR (septiņi tūkstoši *eiro*).

Noteikt termiņu desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā un iemaksājot drošības naudu 284,57 EUR (divi simti astoņdesmit četri *eiro,* 57 *centi*).

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 31.oktobrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis (paraksts) G.Aigars

Tiesneši (paraksts) I.Ozola

(paraksts) I.Bisters

NORAKSTS PAREIZS

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Civillietu tiesu palātas tiesnese I.Ozola

Rīgā 2014.gada 7.novembrī